MEDIEREA CA O CONDIȚIE DE SOLUȚIONARE A CONFLICTELOR PĂRINȚI – ADOLESCENȚI

Margarita BELECCIU, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

The theoretical value *lies in the contribution offered by conceptualizing, identifying and interpreting the conflicting aspects between parents and teenagers.*

The practical value: *The empirical research emphasizes the authentic conflicting aspects between teenagers and their parents, as well as, their mitigation, resolution through mediation as an alternative. The results of the empirical research may be useful for the work of teachers, practitioner psychologists, family problem advisors, as well as, for the general public interested in education sciences.*

Actualmente Republica Moldova parcurge o etapă caracterizată prin diverse disfuncţii ce periclitează în perspectivă echilibrul psihologic al familiilor. Astfel, în societate au loc fenomene ce provoacă „îmbolnăvirea" familiei din punct de vedere interpersonal, deteriorizând eficienţa, stabilitatea, coerenţa şi echilibrul psihoemoţional al membrilor acesteia.

Evident, conflictul ca fenomen a persistat dintodeauna în orice societate, indiferent de context istoric, politic, social, economic etc.,

producându-se inopinat. Conflictul este o trăsătură normală şi inevitabilă a activităţii umane, ceea ce nu înseamnă că dezastruoasele consecinţe ce pot rezulta din abordarea necores-punzătoare a conflictului sunt inevitabile sau dezirabile, ci dimpotrivă.

De altfel, şi Peter Barron definea conflictul drept un aspect al tuturor fenomenelor naturale, o parte indispensabilă a vieţii, a schimbării, a creării de noi forme. Nu în zadar se afirmă „dacă nu te confruntţi cu o situaţie de conflict – verifică ai puls?!" [2, p.123]. Cu atât mai mult nu putem neglija aspectul persistenţei conflictelor părinţi–adolescenţi. Ne referim aici la particularităţile de vârstă şi specificul anume al adolescenţei. Astfel, Emil Verza menţionează că în adolescenţă apariţia conflictelor este relativ frecventă, acestea fiind manifestate în relaţia căutării de sine şi raportate la modul de a fi şi de a se comporta (dezvoltarea identităţii). Acestea din urmă provoacă, evident frustraţii şi conflicte între adolescent şi părinţi [4, p.45]. Indiscutabil, persistă mai multe condiţii ce determină existenţa conflictelor de acest gen, dar e de menţionat că pe acest fundal se poate interveni cu anumite strategii funcţionabile, în sensul fie de a stopa, fie de a elimina definitiv o stare de lucruri, pentru a restabili relaţii echilibrate între părţi – părinţii pe de o parte, şi adolescenţii pe de altă parte. De aceea, o modalitate optimă de a salva relaţiile afectate sau distruse va fi medierea. Mai cu seamă că medierea reprezintă o necesitate stringentă pentru societatea noastră la început de secol XXI. În ţările în care serviciul de mediere este bine dezvoltat, acesta a devenit mijloc eficient de prevenire a conflictelor, reprezentând un instrument eficace şi eficient. Soluţionarea conflictelor prin mediere considerăm că poate fi utilizată cu succes în acest sens, fiindcă medierea urmăreşte găsirea unei soluţii convenabile şi realiste pentru ambele părţi aflate în conflict, prin empatie, asertivitate manifestată de acestea, pe de o parte, şi imparţialitate, neutralitatea adoptată de către mediator, pe de altă parte. Această activitate presupune, în primul rând, schimbarea unor fragmente cognitive ale indivizilor, urmează schimbarea atitudinii afective faţă de conflict şi, nu în ultimul rând, de fapt scopul final, se schimbă modul de comportament.

În acest sens ne-am propus implementarea unui program de mediere între adolescent şi părinţii acestora, în cadrul instituţiei I.P. Liceul Teoretic „Ginta Latina", or. Chişinău. Pornind de la idea că implementarea medierii în şcoli ar crea un climat prietenos şi deschis

între elevii – adolescenţi şi părinţi. Acestora le-ar fi mult mai simplu să comunice despre problemele apărute. Mediatorul fiind aici persoana care gestionează acest proces, colaborând cu părţile pentru stabilirea cauzelor şi problemelor conflictului, îndrumându-le spre identificarea soluţiilor. Nu cu sarcina de a pedepsi adolescenţii aflaţi în conflict, nici de a oferi soluţii, ci de a urma regulile medierii, şi anume cele de parcurgere a etapelor acesteia şi respectarea principiilor medierii, care sunt stipulate şi în Legea cu privire la mediere.

Mediatorii sunt aleşi de către părţi şi apelează tot părţile, nu mediatorul impune mediera, în nici un caz [1, p.55].

Eşantionul de persoane cu care am lucrat în acest proces, la constituit un grup de adolescenţi/elevi, din cadrul liceului. Adolescenţii cu vârstă cuprinsă între 16–18/19 ani şi respectiv părinţii acestora, care au fost anunţaţi de către adolescenţi şi au convenit să apeleze concomitent cu copiii lor la acest program, în mod voluntar.

La această etapă noi le-am înaintat, după înscrierea la program, *Chestionarul de evaluare a gradului de manifestare şi specificul conflictelor* persistente între elevii adolescenţi şi părinţi, inclusiv şi Testul de autoevaluare *Thomas–Kilmann,* aplicat cu scopul identificării modalităţilor de soluţionare a conflictelor. Rezultatele obţinute ne-au permis să conchidem că, într-adevăr, conflicte între părinţi şi adolescenţi persistă, fie într-o măsură mai mare, sau mai mică, dar care necesită să fie aplanate. În acest scop, am desfăşurat o serie de şedinţe de mediere, fie comune sau separate, în dependenţă de conflictul abordat, dar şi de solicitările subiecţilor implicaţi. Acest proces a durat mai multe săptămîini, fiecare sesiune a fost specificată în funcţie de conflict, propunîndu-ne obiective operaţionale concrete, pe care cu siguranţă le-am realizat. În final am aplicat *Chestionarul de evaluare,* pentru a identifica dacă subiecţii au convenit asupra soluţiilor acceptabile de ambele părţi, şi dacă ele sunt funcţionabile, în urma participării în cadrul programului de mediere, inclusiv intenţia ca aceasta să fie promovată şi continuată în instituţia propiu-zisă. Respectiv, aplicarea acestuia ne-a permis să deducem, dacă ipoteza iniţial formulată se confirmă sau se infirmă. Prin urmare, toate aceste activităţi ne-au permis, ca în baza rezultatelor interpretate ale chestionării finale să conchidem că ipoteza formulată s-a confirmat, şi anume: *procesul de soluţionare a conflictelor părinţi – adolescenţi va fi eficient, dacă vor fi identificate cauzele conf-*

lictelor, vor fi determinate manifestările acestor stări şi va fi utilizată medierea ca o condiţie de rezolvare a conflictelor. Acest lucru a fost vizibil în procesul implementării programului de mediere. În primul rând prin instrumentele sus menţionate am identificat cauzele conflictelor, am determinat manifestările acestor stări. Aceasta a constituit pilonul, în funcţie de care am elaborate programul propriuzis de mediere a conflictelor dintre părinţi şi adolescent [3, p.67].

Cu siguranţă, activităţile au reflectat elemente ce ţin de constructivism, asertivitate, empatie, sinceritate, directivism etc., inclusiv asigurându-se respectarea principiilor medierii. Astfel, abordarea multiaspectuală a conflictelor şi implicarea în activităţi au permis adolescenţilor nu doar să depăşească conflictele intrapersonale, ci şi cele interpersonale.

Prin urmare, s-a confirmat că medierea într-adevăr este o alternativă eficientă în acest sens, rezultat obţinut nu doar din răspunsurile interpretate prin prisma chestionarului, ci şi din comunicarea cu subiecţii, care au mărturisit că sunt mulţumiţi de progresele simţite, inclusiv de abilităţile pe care şi le-au format. Dezvoltându-şi anumite competenţe specifice pentru rezolvarea conflictelor, ei pot analiza situaţii sociale, pot decide asupra căilor înţelepte de acţiune şi pot deveni responsabili pentru consecinţe. Arta de a face faţă conflictelor a fost o provocare, care a venit să îi înveţe o serie de competenţe şi de strategii utile în abordarea constructivă a conflictelor. În cadrul programului implementat, subiecţii au învăţat să analizeze în mod critic atitudinile şi punctele lor de vedere în raport cu o varietate de probleme; au valorificat importanţa comunicării; şi-au format capacitatea de a comunica astfel încât conflictele să fie dezamorsate.

Rezultatele obţinute în urma cercetării ne permit să elaborăm anumite recomandări: să se ţină cont de faptul că, deşi conflictelor le sunt specifice neînţelegerea şi confruntarea, ele pot fi aplanate prin interacţiune şi dialog; să fie valorificate conflictele, nu ca prilej de ceartă şi revoltă, ci ca necesitate pentru dezvoltare şi maturizare; să se conştientizeze că: conflictele sunt un prilej al cunoaşterii de sine şi înţelegere a propriului eu; conflictul să fie privit cu potenţial pozitiv. Indiferent dacă conflictul este sau nu soluţionat, există o bază pentru recunoaşterea şi înţelegerea reciprocă a nevoilor şi dorinţelor; să se ia în consideraţie că fără interacţiune pozitivă conflictele nu pot fi soluţionate în mod constructiv; să se apeleze la mediere, deoarece

este nevoie de anumite competențe pentru ca un conflict să devină o experiență de maturizare și de dezvoltare; ca să fie eficiente, strategiile și structurile pentru a face față conflictelor trebuie să fie instituționalizate în cât se poate de multe domenii ale societății. Nivelurile importante ale instituțiilor cu caracter sistematic includ familia, școala și comunitatea.

Referinţe:

1. CHIRVASIU, F. *Medierea conflictelor în școală.* Iași: Sfântul Ierarh Nicolaie, 2010.
2. NECULAU, A. *Psihologia rezolvării conflictelor*. Iaşi: Polirom, 1998.
3. ROTARU, V. *Ghid de mediere printre semeni.* Chișinău: Fundația CORDAID, în cadrul programului „Educaţia pentru pace – o cale spre o societate durabilă", 2006.
4. ŞCHIOPU, U. *Criza de identitate la adolescenţi*. Bucureşti: EDP, 1979.